

Передплата

на «РУСЛАНА» вивозять:

в Австрії:

на цілий рік . . . 12 р. ав.
на пів року . . . 6 р. ав.
на чверть року . . . 3 р. ав.
на місяць . . . 1 р. ав.

За границею:

на цілий рік . . . 20 рублів
або 40 франків
на пів року . . . 10 рублів
або 20 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові щодня
крім неділь і руских свят
о год. 6-й пополудни.

Редакция, адміністрація і
експедиція «Руслана» під ч. 9
ул. Коперніка. — Експедиція
місцева в Агенції Ляндовского
в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження. —
Рекламацій неопечатані вільні
від порта. — Оголошення зви-
чайні приймають ся по ціні
10 кр. від стрічки, а в «Наді-
сланім» 20 кр. від стрічки. По-
дяки і приватні донесення по
15 кр. від стрічки.

Нарід хоче хліба!

З таким рефреном принесла «Reichswehr» з 29-го цвітня вступну статтю якої відповідь на обструкцію, зааранжовану опозиційними Німцями на першій засіданні палати посольської по великодних святах. «Нарід хоче хліба», нарід викидає з нетерпеливості поправи свого невідрадного положення економічного, а тут в права і національні свободи ситі Німці аранжують обструкцію на те, щоби спинити всяку позитивну роботу і не допустити до ніяких соціальних і економічних реформ. «Reichswehr» каже, що на першій засіданні ради державної дано мов би в театрі прем'єру-комедію під титулом: «Обструкція за всяку ціну». Комедію ту відіграно знаменито. Німці підглянули добре і докладно Молодоцехів з тих часів, коли вони вели обструкцію, а режисерами тої комедії були послі Грос, Шікер, Іро і Шенер. Головну роль — комедіянта — переняв на себе поступовець Лехер. Обструкційний монольоґ его веселив Німців. Предметом монольоґу був договір торговельний з Болгарією. Тема не конче вдячна. А мимо того амфітеатр обструкційний держав ся за животи, регочучись на всі заставки і бючи в долоні. Лехер почав тим свій монольоґ, що представив себе членом поважного (!) сторонництва, а сторонництво се заносило ся від сьміху. Він говорив відтак про різницю меж календарем юліанським а грегорианським, а сторонництво реготалося на всі заставки; він перейшов до обговоріки війни на Балканах, а сторонництво клалося від сьміху; він сказав, що Болгарія не має навіть права (!) заключати з Австрією договір торговельний, а Німці реготали ся без кінця, до розпуку. Чи не повелось представлене? Повелось як найлучше, бо своя публіка була

вдоволені і — то найголовніше — одно засідане палати пішло на дармо. Але об'єктивна частина амфітеатру, що уважає парламент не за арену до пописів Німця-комедіянта, та частина спитала себе, — чи в тім лежить задача посла ради державної? Чи на то вислав нарід Лехера і его товаришів до парламенту, щоб тут грати комедію? Ні! В часі монольоґу Лехера упало поважне слово: «Нарід хоче хліба!» і мабуть слово се найлучше оціняє стійність політики обструкційної, на котру пустили ся Німці австрійські з виїмкою одного сторонництва німецького — клерикалів.

Такий є зміст згаданої статті в «Reichswehr», критикуючи об'єктивно найновіше поведене опозиції парламентарної, побіч котрої засіли і котру піддержують з великим вдоволенням, хто? людовці польські, столяовці і — наша трійця послів руских, що, даючи ся вибрати до парламенту, божилась перед виборцями, що она доперва покаже, як треба дбати про поправу долі селян та об'ювала не то полекші економічні, але і знесення всяких податків, поділ більшої посілості між селян, дешеvu сіль і т. д. Трибуни нашого селянства, наші Грахи ідуть нині, на сьміх людям, рука в руку з тою ситою у всякі права і добро обструкцією німецьких шовіністів. Бідний, безпорадний, пропадаючий в нужді селянин не стоїть їм тут у Відні вже на очах. Мара мужика не полохає їх вже. «Людовці» наші регочуть ся враз з Німцями, бють в долоні враз з ними і не тямлять, що іменню галицький «мужик» хоче хліба. Чи се не іронія?! А се в краю нашім зве ся — політикою, достойною честі руского народу...

Д о п и с и.

З Відня пишуть нам під днем 2. мая.

Барон Дінавлі намірив в імені свого клубу клерикального поставити внесенє в раді державній на *укравленє шкільництва*. Не лише школи народні, але і гімназії і семінарії учительські мали би перейти під управу краєвих властей, отже соймів і краєвих рад шкільних. Внесенє Дінавлього має на цілі, дати більшу інгеренцію на справи шкільні, отже вихованє молодєжи шкільної, соймам краєвим, а тим самим в краях де консервативно-клерикальні сторонництва мають перевагу в тілах законодавчих, дати їм більший вплив на організацію шкіль і плян наук в напрямі релігійнім. Барон Дінавлі робить се в інтересі свого сторонництва, але забув при тім на ту важну обставину, що в краях о мішанім населеню, сойми краєві складають ся із національних більшостий та меньшостий. Розширити власть рад шкільних і соймів краєвих над школами в таких краях значить одно, що меньшости національні здати на ласку-неласку більшостий національних. Для країв чисто-німецьких децентралізація управи шкільної мала би може свою стійність. Але в краях о мішанім населеню були би через таку децентралізацію права т. зв. меньшостий національних zagrożені. Меньшости не можуть проте піддержати внесенє бар. Дінавлього, доки не будуть їм подані повні, законами точно означені гваранції, свободного розвитку національного посередством школи. Внесеню бар. Дінавлього спротивлять ся проте побіч Словінців в Каринтії та в Стирії, Хорватів в Істрії, Побережю і Дальматії також і послі рускі. Внесенє се можна би лише тоді піддержати, як би сойми і ради шкільні краєві та окружні були поділені на курії національні, котрим би прислужувало право, самостійної управи національних шкіль. Доки сего не буде — а суть такі курії заведені вже по часті в Чехії, де рада шкільна розпадає ся на дві національні секції — доти меньшости національні мусять рі-

„Хустина“ Тараса Шевченка.

Причинок до генези поезий Тарасових.

Написав

Др. Кирило Студинський.

(Конець.)

Вернім однак ще на хвилю до «Swatania Zarogozsa» Чайковского і спитаймо, чи крім впливу пісні народної не пробивають ся тут сліди знакомства Чайковского з сучасною українською літературою?

По моїй гадці, в повістці Чайковского ми найдемо легкий відгомін «Марусі» Основ'яненка, що мала вплив може не стільки на саму концепцію повістки а більше на спосіб її писання.

Поминаю тут такі подробиці, що в обох повістках головний жіночий тип зве ся Марусею, що тут і там Маруся умирає, бо перше з них могло вийти в обох письменників від себе незалежно, а що до другого, то причина смерті Марусі в одній і другій повістці зовсім відмінна. Я вкажу тут на важніші точки подібности в обох творах.

Основ'яненко описує свою Марусю: «Та щож то за дівка була! Висока, прямесенька як стрілочка, чорнявенька, очі як тернові ягідки, бровоньки як на шнурочку, личком червона, як

панська роза, що у саду цвіте, носочок так собі пряменький з горбочком а губоньки як цвіточки розцвітають а помеж ними зубоньки, ніначе жорнівки, як одна на ниточці напизані... Як усьміхнеть ся та очіцями поведе, а сама зачервонієть ся, так от ніначе шовковою хусточкою обітреть смажні уста. Коси у неї як смоль чорні, та довгі, довгі аж за коліно; у празник або хоч у неділенку так гарно їх повбіра, дрібушка за дрібушку, та все сама собі запліта; та як покладе їх на голову, поверх скиндячок вінком, та завітча квітками, кінці у лент аж рет пороспуска; усі груди так обнизані добрим намистом з червонцями, так, що разків двадцять буде, коли не більш, а на шиї... тай шияж білесенька, білесенька, от якби з крейди чепуренько вистругана; поверх такої то шиї, на чорній бархатці, широкий так що пальця мабуть у два, золотий єднус і у колці зверху камінець червоненький... так, так і с'є. Та як вийде ся у басву червону юшку, застебнеть ся під саму душу, щоб нічоґісенько не видно було, що се звичайно; вжеж пак не так як городянські дівки, що у панів повиучовались; порозхристують ся, порозстібавють ся, що ні в чім нема заперету, не тільки дивись і заглядай у пазаху, як собі хочеш, та хоч і руку... Цур їм! согрішиш тільки дивлячись на таких!... Не так було у нашої Марусі... Що було, то й було, так Бог

дав; так вона ж їх не витріщала, а ховала і куталась з ними, як мога; хоч і бачиш що є та ба! хоч воно для краси дано, та як прикрито та закрито, то і для дівчини чепурніш, то хто на неї дивить ся і хто з нею говорить, то все таки звичайніш! Сорочка на ній біленька, тоненька, сама прила і пишні рукава сама вишивала червоними нитками. Плахта на ній картацька, черчата, ще материнська придана; — тепер вже таких не роблять; — а яких то цвітів там не було? батечку мій, тай годі! Запаска шовкова, морева; каламайковий пояс; та як підпережеть ся, так, так як рукою обхватиш; щеж то не дуже і стянеть ся. Хусточка у пояса мережована і з вишитими орлами... панчішки сині, сукольні і червоні черевички. От така як вийде, так що й твоя панночка.¹⁾

Подібно розказує Чайковский про свою Марусю. Він пише: «Brzegiem czarnobrewę dziewczę bieży, szparko nóżkami przebiega a wzrokiem daleko, het w pole strzela... Wybiegła na mogilę i tupnęła nóżką, poglądnęła w step i strzepnęła rączkami, pod białą koszulą czerwonym namereżoną pierś gestemi oddechami wzdyma się i spada, po mlecznem lieu hojnie się rozlał krwawy rumieniec — oko żarem płonie, brylantem świeci, a po wymuskanem czole kropla potu ścieka. Na głowie

¹⁾ Описує Шевченко: «Руска бібліотека» Т. II. Львів 1878 стр. 4-5.

шучо спротивитись такій забаганці барона Діпавлього.

Клуб посів руских ради державної відбув в неділю (2. мая) засіданє, на котрім обговорено докладно і всесторонно ті постуляти, які належало би піднести в адресі до цїсаря на тронову річ. Постуляти ті дотикають справ економічних і національних. Небавом подамо вам докладніше справозданє з ухвал клубу руского в тім напрямі.

3 Косівщини.

Переїзджаючи при кінці 70 рр. через повіт надвірнянський довідав ся я, що в селі Пнівю «збунтовались» прихожани против свого пароха (о. Ганкевича, вже покійного) — по причині, що той не мав ніколи справами громадекими займатися і що не хотів їх в справах виборчих поучувати. В тих часах можна було ще яко-такі займатися духовенству рускому справами політичними (я сам агітував за народним кандидатом через 6 неділь безперерпно в 4 повітах). Духовенство агітуючи, не наражувалося на ніщо більше як на шовіністичні прозвища: szymatyk, moskal, socjalista и т. п. Правда! ті прозвища не були без наслідків, їх пильно вписували до табелі кваліфікаційної, і коли консисторія відносила ся о згоду на канонічну інституцію, діставала на підставі тої кваліфікації, як в моїй справі, відповідь: ich erkläre mich gegen die Instituirung des Geistlichen Popiel aus Gründen: Filip Zaleski. Ti Gründ-и дотичили лише моєї агітації при всяких виборах, але все якось перекалаталося і я хотів на «старі зуби» прийшов до прихода — без найменшої уступки від моїх засад.

Тепер би се не повело ся, часи змінили ся — время тепер люте, для духовенства руского, особливо від 1889! З того часу почато духовенство руске переслідувати процесами політичними, котрі звичайно нічим кінчать ся. Робота ся провадилась систематично і еепенувалась аж до заковування в кайдани — за участь при що іню укінчених виборах. Аргусові очі звернули ся против духовенства руского, коли *ріжні Варрари в білий день і остенгатино прохажують ся!*

Думав би хто, що по «легально» переведених виборах устануть переслідування руского духовенства. Де-ж там! суть вже слідства против духовенства — а кінця сего поступовання відай не дїждатись!

Недавно дістав я оттаке письмо: „L. 1466/97. Na podstawie delegacyi Izby radnej ck. Sądu obwodowego w Kołomyi z dnia 28. lutego 1897 l. 2143 wdraża ck. Sąd powiatowy w Kossowie (я належу під ц. к. суд пов. в Кутах) zgodnie z wnioskiem ck. Prokuratoryi Państwa w Kołomyi z 20. lutego 1897 l. 838 śledztwo wstępne przeciw ks. Iwanowi Popielowi o występki z § 300 u. k. i Art. 17. ustawy z 17. grudnia 1862 Nr. 8 Dz. u. p. z r. 1863 popełniony tem, że w dniu 7. lu-

togo 1897 w cerkwi w Dołhopolu podczas kazania a zatem w miejscu publicznem i wobec wielu ludzi przez zapodanie nieprawdziwych okoliczności i przekreślenie faktów parafian swoich do nienawiści i pogardy przeciw radzie państwa podburzyć usiłował. O tej uchwale zawiadamia się obwinionego z tem, że służy mu przeciw tej uchwale zażalenie w przeciągu dni 3 do Izby radnej! — Ck. Sąd powiatowy Kossów 12 marca 1897. Paliwoda.“

Не наміряю справі преюдикувати, але надіюсь, що загал осудить справу належно. Відомо, що руске духовенство стоїть під доглядом строгим, особливо в часі руху передвиборчого. Коби так щиро заопікувано ся: шинкарями, конюкрадами, лихварями і др. визискующими наш нарід, не потребував би він коштувати «раю бразилійського»! Деморалізує ся нарід странно такими дурними питаннями як: «що піп робить? куди їздив? хто до пона приходив?» — бо чемний чоловік, розуміючий «куди стежка в горах» лишить інквізитора без відповіді, а лихий наторочить «на его камінь» несосвітних річей. Понеже урвень інтелігенції такого інквізитора рідко коли сягає понад виучене а, б, с, — то з того виходять опісля непотрібні тяганини по судах.

(Конець буде.)

Вісти політичні.

Німці в борбі против язикових розпоряджень для Чехії і Моравії постановили були сполучити ся і спільними силами виступити до атак, однак до такої злуки якось не прийшло. Тож ліберали скликали сими днями віче в Теплицях а німецькі народовці в Ліберці, де по завзятих виводах ухвалили в формі резолюцій хопити ся крайних средств, і то не лише обструкції, що не приносить великого повордження, але й абстиненції. Посли німецькі з Чехії мають втримати ся від дальшої роботи в парламенті. Людовці німецькі відмовили помочи в такій акції.

Хоть отже парламентарна ситуація вельми натягнена і грізна, так що де-хто говорить про одинокий вихід — розв'язанє Ради державної а реакціоністи пробовкують навіть о застановленю і октройованю конституції, гр. Бадені заховає цілий спокій духа. Свою силу черпає він не лише з того, що має запевнену позицію в горі, але й з загальної опії, що серед таких обетанов, хіба ніхто, чи его прихильник чи ворог, не веказав би ліпшої методи веденя справ публичних. Крім того офіційальні Німці надто переконані о прихильности гр. Баденного до німецьких елементів в Австрії і з становища політики міжнародної волять дальшу его управу чим уступлене, уважаючи при тім язикові розпорядження нічим иньшим як лише доконечним задосить-учиненем вимог практичної адміністрації державної.

Як заповідано, на засіданю Ради держав-

ної дня 4-го мая мав поставити др. Ебенгох, внесенє дотичаче зміни законодавства державного в дусі автономістичнім. Узисканєм апробати сего внесення сподіють ся католицькі людовці українські і в той спосіб скріпити своє становище. Внесенє д-ра Ебенгоха не змагає до заведеня школи віроісповідної, але школу віддає прямо в руки країв. Головні точки внесення такі:

1. Школа народна як доси позістає і далі публичним заведенєм, доступним для всякої молодіжи.

2. Відносини між віроісповіданнями управильнить краєве законодавство, котре приміром буде мати право оречи, що на пр. 30 процент некатоліцких дітей, обовязаних ходити до школи, має побирати науку окремо, чи то в відділах паралельних чи в окремих школах, побудованих розумієсь коштом краю.

3. Предмети шкільні позістануть ті самі що й доси, лише обсяг, в якім ті предмети мають бути викладані, установець краєва Рада шкільна в порозуміню з Виділом краєвим.

4. Яких книжок уживати до науки, о тім рішає краєва Рада шкільна в порозуміню з Виділом краєвим.

5. До школи мусить дитина ходити що найменше 6 літ, а иньші постанови пр. о доповняючій науці або о обовязку осемилітної науки становить законодавство краєве.

6. Учителів семінарийних іменує міністер просвіти з терна, уложеного через Раду шкільну краєву в порозуміню з Виділом краєвим.

Внесенє підписане лише членами стороництва людовців католиків, тож сподіють ся нового обрущеня в таборі централістів.

Переговори квотових депутатцій не довели до нічого. Мадяри виступають з жаданнями, на які австрійській депутатції годі пристати. Попроцано ся серед повенн чемностей, після чого члени австрійської депутатції згромадили ся у міністрів гр. Баденного і Біліньського і по сконстатованю безплідности своїх заходів, повернули з Будапешту до Відня.

В виду сего зберуть ся за кілька днів міністри обох половин монархії, щоби під проводом цїсаря установець відношенє квоти. Накопів і ті переговори не довели до ніякого результату, кружить поголоска, що наступить онять пересиленє кабінету або цїсар установець на рік угодову провізорію.

З Греції: Едем паша очікує нової присилки військ, щоби з цілою силою ударити на Греків. На разі ходить Туркам о занятє Велестіно, а коли сего докажуть, будуть мати в своїх руках залізничний шлях до Вольо. Під Велестіно розложило ся грецке військо табором в силі 18.000 люда, куди надходить сильний відділ турецького війська. З Царгороду надходять вісти, що Туркам удало ся вже здобути опанцювання під Велестіно. Рівно і Греція старає ся кинути більше нових сил на побоевище. Король покликуює вій-

ані злостистих квіатів, ані павих пірєк, ані бынд простофарбных, tylko życzka czerwono-jaskrawa wpleciona w kosy krucznych włosów w około głowy się wije; spodnica kałamajkowa w pasy, i fartuch obrzucony włóczką amarantową; czerwonym pasem opasana kibić, jak biczem przecięta; zaścieszka pod szyją zamyka koszulę, nieustannie się drażniącą z okiem ciekawych mołojców. Na szyi kilka sznurów koralu — a nóżki bose śnieżne i małe, zgrabne i pulchne...²⁾

Маруся Основяненкова знакомить ся з Василем на весілю. Основяненко описує се весіле: «Троїста музика гра, що є духу: риплять скрипки, брязчать цимбали, а замість баса сам скрипник скрізь губи гуде та прицмокує. От і розколихались наші дівчата: вийшла пара, а там друга, пішли у дрібушки. Ніжками тупотять, підківками брязчать, побравши ся за рученьки виворочують ся, то вправо розвідуть ся, та як утіньки плавно плывуть, тільки головками повожкують, то вліво у дрібушки... вже й потомилась, вже і хусточками утирають ся, вжеб їм і годі, вже і другим хочеть ся потанцювати — так щож бо? Музика гра та й гра!... »Ану горлиці! гукнув Деніс Деканенко, ростовкав людий кулаччям, потяг до себе Пазьку Левусівну і став з нею, і дожидаєть ся поки почастують музику. Розставив ноги, у боки узявсь,

шапка висока сірих смугків з червоним сукняним верхом на бік йому похилилась, вусами поморгув, на всіх погляда. Навившись горівки, музика і вчистила горлиці; як же розходивсь наш Деніс, так, що батечки! Там його морока зна, як то мудро тогді танцював! як же вдрав на випрядку, так ногами до землі не доторкуєть ся, то поповзе навколівки, то через голову перекинуть ся, скакне, у долонки плесне, свине, що аж в ухах залящить, та вправо в боки та тропака, тропака, що аж земля гуде; а там стане викидувати ногами, пінаже вони йому повиламлювані...³⁾ Коли Марусю просватано до Василя, батько Марусі, Наум післяв за музикою: «Батечки! підняли ся танці та скоки, так що ну! Набігла повна хата людий, як почувли, що старий Наум та просватав дочку. То ще мало, що у хаті, а то і около вікон було багачко, так і зазирають; а біля хати дівчата з парубками носять ся, дівчата дрібушки вибивають, парубокство гопака гарцює, батько з матірю знай людий частують... така гульня була, що крий Боже!...⁴⁾

Коли в повісті Чайковського Остап засватав Марусю, сходять ся старі на почастунок а молодіж на танець. Чайковский оповідає: «Модzież otacza skrzypiciela i cymbalistę, sadowiących

się na przyzbie, a panowie swaty obnoszą gęsiory z wódka i miodem, częstują gości i dowcipnemi żartami przyprowadzają napitek. Zarzypały skrzypce, zabrzczały cymbały. Ostap wziął się lewą ręką w boki, prawą za chustkę, której drugi koniec trzyma Marusia i puścił się gęsiego w pierwszą, parę. Czapkę na bakier przewiesił, to pokręcił węża, to tupnął nogą, to posunął po ziemi — przyskoczył do tanecznicy, skręcił się i nazad odskoczył. — Za nim chłopcy i dziewczęta ciągnęli parami. Długi szereg jak wąż się wije, głową zakręci, boki esą wydmie, ogonem zarzuci i dalej się kręci po podwórzu — staną przed muzyką i tropaka utną, staną przed starszyzną, pokłonią się nisko i dalej suną. Po gęsiem kozaka zawiedli, rzędem stanęły dziewczęta, skłoniły oczy ku ziemi, poczerwieniały jak jagody i z ulubkiem się uśmiechnęły — rzędem stanęli chłopcy, do góry zarzucili czupryny i hardo w oczy spojrzeli — tupnęły nogami aż ziemia się zatrzęsła; chłopcy w przysiadach, dziewczęta w holubcach przyskoczyli do siebie, zetknęli się, o mało nie pocałowali i wstecz odskoczyli — stanęli, zatupotali tropaka, w piasach i skokach ku sobie podbiegli, rękoma się dotknęli, włosami się musnęli i nazad uciekli... urznie muzyka, poskoczą w tańca... i tak hulają aż pot się leje a koszule, choć do wykreślenia...⁵⁾

²⁾ «Повістї козацькє» стр. 3-4.

³⁾ Онішкевича «Руска бібліотека» Т. II. стр. 8-9.

⁴⁾ Тамже стр. 48.

⁵⁾ «Повістї козацькє» стр. 6-7.

ско з Крети, всяку резерву а навіть готовиться і загальне ополчене і хоче ті сили як найскорше вислати до Тесалії.

Греція не є противна інтервенції держав, тільки не хоче перша о те просити а бажала би, щоби держави зробили то з власної ініціативи і то рівночасно в Атинах і Царгороді.

На острові Лесбос у берегів Малої Азії вибухла революція на користь Греції.

В Атинах панує цілковита анархія.

Новинки.

— **Осторожно з огнем!** «Gazeta Kołomyjska» пише в посліднім числі ось як:

«Жиди, а принаймні часть наших, так собі починають, неначе би не хотіли бачити початків антисемітизму, що будить ся у нас під впливом послідних подій. Згадувалисьмо вже о Айзенбергу з Дебеславиць, що своїм поведенням сумирну громаду довів аж до бунту, а нині доносять нам наочні свідки о такім характеристичнім случаю: Оногді рано, зараз по руских великодних святах, йшла коломийським ринком партия сільських парнів до «Майти» де урядую комісія асентерункова. За хвилино мали вже остричі сільським легіям буйні їх кучері і запряти на кілька літ до військової служби і карності вільних бутнів снів гір. Щож дивно, що парень в такій хвилині не ся на «кураж» одну і другу міцно і під її впливом крикне собі хоть би на коломийським ринку. І так зробив оден з партії, що оній бесіда. Прохожі прийняли поблажливо сей вибрик штучного гумору рекрута. За то поліцай, що так часто не видить і не чує стораз більших і голосніших ексцесів, тим разом «гальтував» рекрута, а коли сей відповів йому щось не дуже приятного і пішов далі за своїми, напала голода жидівських погоничів на зазив поліцай на рекрутів і бючи а навіть ранячи гнала їх аж до «Майти». Чи на се держить місто поліцію, щоби в білий день уряджувала такі напади на безборонних і супокійних прохожих». — До повешших уваг ми замітимо, що рекрутські крики і захриплі свіви доводять ся і у Львові рік-річно почути, та що таке поведене сільської молодіжкі викликає за собою лише погане вражіння. Молодіж ся переважно руска звідси і на ціле населене руске паде темне світло а на кождім кроці і так чутно тільки про «гайдамацтво» і «різунів». Пора-б ті звичай викоренити!

— **Президент міста Львова** др. Малаховский виїде завтра до Відня, щоби там при участі послів з міста Львова вести переговори з міністерством війни в справі як найскоршого приступлення до робіт коло будови кадетської школи у Львові.

— **Нова трупарня.** Львівський магістрат оповіщує, що на місце дотеперішньої трупарні при головнім шпиталі, усуненої виділом краєвим дня 30 цвітня, буде отворена від 1 с. м. для публичного ужитку нова трупарня при епідемічнім бараці на Янівським.

— **Свято робітниче** 1. мая відбуло ся у Відні спокійніше ніж давнішими роками. Робітники зібрали ся в означених місцях в поодиноких дільницях міста і в порядку, лавами удали ся в похід до Пратеру. Коло 6 години вечером вернули вже назад і знов розійшли ся спокійно.

Маруся в повісті Основяненка, розпроцваннись з Василем, гірко побиває ся за ним і не помагають слова розради батька і матери. Она нидіє, слабе на тілі, не порадє ся, як давніше в хаті, не виручає матери; єї не бере ся ні сон, ні робота.⁶⁾ Так само побиває ся за своїм людом Маруся в повісті Чайковського «Swatanie Zaporożca». Око, що колись огнем горіло, померкло від безнастанного плачу, гладке личко вижолобило ся від потоку сліз, румянець пригає, тіло висохло. Дівчина зниділа, стала неспосібною до праці. У неї боліли душа і тіло. Даремні слова розради батька і матери.⁷⁾

В тих точках годить ся повість Чайковського з «Марусею» Основяненка а часто тими самими словами ведене оповідане в обох творах свідчить яено, що Чайковский, пишучи своє «Swatanie Zaporożca» мав під рукою «Марусю» Основяненка.

На доказ сего, що Чайковский користував ся повістю Основяненка, мігби я подати ще такі спостереження. В «Марусі» Основяненка маємо прекрасний образ сватаня.⁸⁾ Засватана Маруся подає сватам ручки а Василеві шовкову хустку, котру він велить собі вложити в домотину. Чайковский, сей певно не малий знаток українських звичаїв народних опускає мовби на-

Деякі відділи співали ідучи пісню робітничу, хвилями давались чути оклики: 8-годинна праця денна, heraus mit dem allgemeinen Wahlrecht і т. д. Але значна частина робітників, відорвала ся від соціальних демократів, висвободилась з під керми жидівско-соціалістичної і підносили оклики: «Hoch Lueger!», то значить завернула в сторону антисемітів. Зворот сей буде мати свої наслідки добрі, бо ослабить жидівско-німецько-соціалістичний альянс, над довершенем котрого трудять ся днєвники ліберальні віденські.

— **Новий закон о податках особистих**, що невдовзі виїде в жите, запрятує тепер так людей фахових, як і найширші круги населеня. Краєва власть скарбова, хочия належито приготувити вивражене того закона в жите, утворила для своїх урядників фаховий курс науковий о законах податкових.

— **Страшна подія** лучила ся в селі Грицоволі, чотири милі від Бродів. Яксь Анна Дмитрів убила дитину, а коли жандармерия впала на слід злочину, позбавила ся життя з обави перед увязненем, кидаючись до глибокої керниці.

— **Нещасний случай.** Кільканайцять жовнірів стаціонаваного залогою в Острові (в західних Прусах) полку піхоти виїхало лодією на поблизьке озеро. Позаяк був вітер і падав дощ, а на добонок керма находила ся в непевних руках, лодь нечаяно перевернула ся і всі воляки повпадали до води. Одна часть хопила ся лоді, прочі, а було їх сім, пустили ся вплав до берега, та на жаль всі потонули, підчас коли тамтих вивражено.

— **Новий Торг погорів** дня 28-го цвітня. Жертвою огню упало 39 домів разом з забудованем. Загальна шкода виносить понад 50.000 зр.

— **Самоубийство** поповнив в Станиславіві 18-літній абітурієнт гімназійний Генрик Добруцький. Вернувши в неділю над раном домі, лишив себе життя вистрілом з дубельтівки. Був талановитим скрипаком.

— **Селянські павки.** Шмерль Кінцер, его син Айзик Кінцер і зять Шмерля Пейсах Роте, замешкалі в Роздолі, нищили вже від кількох літ лихвою сільське населене в чотирох судових повітах, а то: миколаївським, жидачівським, ходорівським і стрийським. Проценти, які они побирали, були дуже високі: 50, 100 і вище. При карній розправі, що відбула ся дня 21 с. м. перед звичайним трибуналом в Самборі, переслухано 92 свідків. Шмерля Кінцера засудив трибунал на два місяці строгого арешту і 1.500 зр. грошевої кари, зять Шмерля, Пейсах Роте на півтора року вязниці і заплату 2.000 зр. Крім того признав трибунал селянам, покривдженим тими лихварями, цілий ряд відшкодовань.

— **Ліцитація посіlostий сільських і маломіських в Галичині.** Під таким заголовком видало краєве бюро статистичне під проводом проф. дра Тад. Пілята статистичну працю, що достарчає цікавих дат в справі, як і куди дівають ся ґрунти наших перетяжених довгами селян. Автор подає, що в роках від 1873 до 1894 відбуло ся взагалі 49.823 ліцитацій. Число ліцитацій побільшало ся стало до р. 1880, в котрім досягло найвищої цифри 5.240 в протягу двадцятьлітнього періоду, підчас коли пересічна цифра виносить 2065 случаїв. Від р. 1881 зменшають ся случаї ліцитацій, але по розв'язанню в р. 1884 закладу кредитового селянського у Львові і як почалося стягане довгів в дорозі примусовій, зараз в р. 1885 чисто ліцитацій з 2052 побільшає ся вже

рочно промову сватів, котра становить невідлучну складову часть сватаня. Его Маруся не подає також Остапови, як обряд велить, хустки а само колупане в печі відбуває Маруся не тогди, коли свати випрошують єї для молодого «князя», але вже раніше, коли Остап питає родичів, чи віддадуть єї за него. Чи не зробив сего Чайковский нарочно, щоби его повістка не була над міру схожою з повістю Основяненка?

Що Чайковский, переселившись з Росії міг дістати до рук «Марусю» Основяненка, про се сумніватись годі. Писатель, що писав стілько оповідань з життя української минувшини, для котрих потребував передань і пісень українських та творів історичних, не міг перервати всіх зносин з Україною а зглядно з Росією і певно мусів шукати способів, щоби печатні виданя українські для себе добути.⁹⁾

Ті мої замітки суть одним більше доказом впливу письменства польского на поезію Шевченка, але й на відворот доказом впливу відроджующого ся українського письменства на літературу польську.

Київська, дня 22 цвітня 1897 р.

⁶⁾ З збірників українських пісень покликує ся Чайковский на пісню Максимовича і «Запорожскую Старину» (Порівн. Дашкевича: Отзывъ... стр. 198). З творів історичних печат. в Росії мав Чайковский Вантши-Камєньского «Ист. Малороссіи». Гляди: «Powieści kozackie» стр. 274.

о 297 случаїв. І так рік в рік число ліцитацій росте. В р. 1894 найбільше ліцитацій виказують повіти судові: Бяла, Печеніжин і Калущ. Взагалі західна Галичина виказує вищий процент ліцитацій. Вартість 2507 посіlostий виставлених в році 1894 на ліцитації виносила 4.001.747 зр. 74 кр. Загальне число властителів реальностей, виставлених на ліцитацію т. є довжників від 1873—1889 виносило 40.006, з котрих припадає на християн 87%, на жидів 13%. В класі вірителів розрізняє автор публичних т. з. інституцій публичні і приватних вірителів. В р. 1894 на 2507 ліцитацій було публичних вірителів 39-9%, приватних 59-4%, з приватних припадає на жидів 62-9% на християн 37-1%. Під взглядом територіяльним більше ліцитацій на річ капіталістів жидів оголосили суди західної Галичини, натомисть більша часть примусових продажій відбула ся в західній Галичині на річ християн. В західній Галичині 318 або 37% випадів на вірителів жидів, а 303 на капіталістів жидів, в Галичині західній 63% або 541 жидів, а лише 20% християн провадило ліцитацію. Найбільше едиктів подаючих вірителів жидівських оголошують повітові суди в окрузі коломийським (103 едиктів), отже в околицях гірських, де населене сільське є найбільшійше, де отже дає ся відчувати найбільша потреба матеріальної помочи.

— **Колотнеча в Ходорові.** По причині звисних антисемітських колотнеч, які лучили ся в Ходорові, стане перед судом в Бережанах 33 робітників залізничних т. з. «барабів».

— **Мати палійка.** В Угринові горішнім (під Станиславовом) налогова п'ячка, Марина Дідичка, посварила ся з власним сином Олексом о якісь 15 зр. спадкових грошей — і з піметі підпалали его дім. Ціла загорода Олекс згоріла до тла. Шкода перевищає 1000 зр. Він сам, ратуючи з полум'я своєю дитину, туй туй що не згинув.

— **Страшна катастрофа на полях елізейских.** Позавчера пополудни лучила ся в Парижі велика катастрофа, що своїми розмірами живо нагадує катастрофу в віденським Рінгтеатрі. На полях елізейских устроєно, як що року, базар на добродійні ціли. В тій цілі побудовано великий деревляний будинок, а стіни его виліплено дорогими мистецькими тапетами. В шатрах продавали пані з найвищих сфер аристократичних всілякі річі. Около 5 години пополудни дав ся чути в однім шатрі, страшний гук, а по хвили розпучливі оклики: «горить!» В одну мить став нув деревляний будинок, де 1200 осіб в розпучі глотило ся взаємно, в полум'ях. Повстала нечувана паніка. Всю утікало до виходів. Величаві туалети пань зайняли страшним огнем. Заким огнева сторожа явила ся на місці, вже много осіб здушено і стратовано людськими ногами. Переполохані люди, неначе живі смолоскипи, з розпучкою на лиці метушили ся по площі, тарючись на землі. Коли пробула сторожа, базар представляв одно велике огнище. Кинули ся чатувати нещасних, але много осіб представляло вже безобразні, зуглені купи. Около години пів до 9 вечером удало ся вкінці з великим трудом повздержати товпи публичности, що поспішала з міста на видвище і побільшала еще паніку. До 9 години начислено до 200 осіб, що пали жертвою страшної катастрофи. Поміж спаленими находить ся множество графинь і як догадують ся княжна Alençon, сестра австрійської цисаревої, кн. Uzes і Delatorre. На разі годі з'орієнтовати ся, що викликало пожежу. Догадують ся тільки, що огонь повстав від електричної іскри.

— **Сьмішний епізод** — як доносить Kuryer stanisławowski — лучив ся в станиславським суді підчас карної розправи. Обжалований, розлючений ложними зізнаннями одного свідка, звернув ся до трибуналу з таким питанням: «Високий Суде, чи вільно тріснути его (свідка) раз в морду». Розуміє ся, що трибунал не прихилив ся до тої просьби, на велике невдоволене протестушного гуцула.

Іменования перенесеня, відзначеня і конкурси.

— **Відзначеня і именования.** Міністер віроісповідань і просвіти, Гавч, одержав великий хрест папський св. Григорія. Др. Адольф Бек заіменований звичайним професором фізіології університету львівського.

ПОСМЕРТНІ ± ВІСТІ.

О. Николай Волошин, парох в Зарічу, надвірнянського деканата, упокоїв ся дня 26 цвітня в 69 році життя а 45 св'ященства. В. є. п.!

Яків Мерунович, старший залізничний інженер на пенсії, брат пок Євстахія Меруновича, бувшого пароха в Толпкові, упокоїв ся дня 30 цвітня у Львові в 70 році життя. В. є. п.!

⁹⁾ Опишкєвича: «Руска бібліотека» Т. II. стр. 38 і 51.

⁷⁾ «Powieści kozackie» стр. 8-9.

⁸⁾ Опишкєвича: «Руска бібліотека» Т. II. стр. 31—2.

ПРАВДА

ІЛЮСТРОВАНЕ ПИСЬМО ДЛЯ РУСКОГО НАРОДУ

під редакцією

Антоня Березинського

виходить у Львові тижнево кожної п'ятниці.

Буде подавати поезії, повісті, життєписи з портретами, поучаючі статі з історії, письменства, господарства, промислу, вісти про читальні, вісти політичні і суспільні. Крім того буде містити часті забавну.

Передплата: В Австрії річно 4 р.
" піврічно 2 р.
" чвертьрічно 1 р.
За границею річно 8 рубл.
" піврічно 4 рубл.

Редакция, адміністрація і експедиція
Львів, ул. св. Миколая 13.

РУСКА КУХАРКА

або

Школа вареня по руски

містить 41 знаменитих зуп.

Всі печені, які тільки можливі: Волові, баранячі, венрові і т. д.

Байцоване шинок, роблене знаменитих кишок і ковбас і т. п.

Мучні і ячні страви

Блини — Пиззи і т. п.

Знамениті рускі пироги печені з сиром, капустою і т. п.

Роблене вкусного набілу і т. п.

Все в рускій мові.

Ціна 70 кр.

По надісланю переказом 76 кр. висилає франко Друкарня народова Ст. Манецкого і Спілка, Львів. Готель Жоржа.

НАРОДНА ТОРГОВЛЯ

приймає замовлення і посередничить в закупці:

Сьвітло церковне

впрост з фабрики Іа по 70 зр., Па по 64 зр. за 100 кіл. лосо фабрика.

Вино

в бочках о 135 літрах, а то Самородне почавши від 70 зр. за бочку лосо місце продукції.

Зі складів висилає: КАВУ по 5 кіл. посылках почт. в ціні по: зр. 9-20, 10-20, 10-70, 11-20, а спеціальність по 12-20 франко ВІНО в 5 кіл. барилках по зр. 3—, 3-70, 4-10, 4-90 франко. — Інші товари по умірених цінах.

13—?

Учитель

орган руского товариства педагогічн. двотижневник педагогічно-науковий, виходить від 1-го червня 1889 у Львові ул. Вірменська ч. 2. Передплата на цілий рік 3 зр., на пів року 1.60 кр., на чверть року 1 зр.

Ц. к. Упривіль.

Гал. Акцийний Банк Гіпотечний у Львові.

Оповіщенє.

На відбутих дня 24-го цвітня с. р. 29-их звичайних Загальних Зборах акціонарів ц. к. уприв. галицького акційного Банку гіпотечного ухвалено побільшити акцийний капітал о один міліон злр. в. ав., емітуючи 5.000 акцій по 200 злр. номінальної вартости, з купонами, з котрих перший буде платний 1-го січня 1898.

П. Т. акціонарям Банку гіпотечного прислугує право піднести на кожних 5 штук акції давнійших емісій

1 нову акцію по ціні 280 зр.

Дробів не уязглядняє ся.

Нові акції, яко беручі повний уділ в зисках за рік 1897, будуть заосмортрені в купони платні 1. січня 1898, за що Банкови, кромі емісійної ціни 280 зр. належить збоніфікувати 6% відсоток від зр. 280 за час від 1. січня 1897 до дня здійсненої виплати, заразом звернути за положений стемпель по 2-50 зр. від кожної нової акції. — Право побраня можна виконати найпізнійше до 31. мая 1897 включно, по упливі того речинця, право то рішучо гасне.

П. Т. Акціонарі хотячі користати з того права, довжні найпізнійше до 31. мая с. р. зложити свої акції в касі нашого Заведеня або в філіях наших в Чернівцях, Кракові і Тернополи в ціли остемпльованя і зложити приписану заплату.

Львів дня 25 цвітня 1897.

Ц. к. уприв. Гал. Акцийний Банк Гіпотечний.

2—3

АГЕНЦІЯ ЧАСОПИСИЙ

А. ЛЯНДОВСКОГО

у Львові, Пасаж Гавсмана (Гранд-Готель) 43—?

приймає передплату на всі часописи у всяких
языках і доставлює їх до дому без всякої доплати.

Галицкий Банк кредитовый

почавши від 1 лютого 1890 видає

4% АСИГНАТИ КАСОВІ

з 30-дневним виповідженєм і

3% АСИГНАТИ КАСОВІ

з 8-дневним виповідженєм,

а всі инші находячі ся в обігу 4½% Асигнати касові з 90-дневним виповідженєм будуть опроцентовані почавши від дня 1 мая 1890 по 4% з 30-дневним речинцем виповідження.

Львів, дня 31 січня 1890.

Дирекция.

Руска справа

в роках 1891—1894

НАПИСАВ Н. В.

Ціна 50 кр. в. а.

3 пересилкою 55 кр.

Дістати можна в книгарни Тов. ім Шевченка, або в Ставропигійській.